

Klima og miljøverndepartementet
Leveres elektronisk

6. januar 2023

Utkast - Innspill til Stortingsmelding om klimatilpasninger

Forbrukerorganisasjonen Huseierne representerer vanlige boligeiere over hele landet. Vi har 265.000 medlemmer som utgjør ca. 10 prosent av alle landets husholdninger. Huseiernes medlemmer bor i enebolig, rekkehus, leiligheter, sameier og borettslag.

Huseierne er opptatt av norske boligeiere bor i trygge boliger i trygge boområder. Samtidig ønsker vi å hjelpe norske boligeiere med å tilpasse seg en mer bærekraftig fremtid med større klimautfordringer.

Vi i Huseierne er derfor glade for å kunne få gi innspill til den nye stortingsmeldingen om klimatilpasninger.

Bevaring av den norske boligmodellen

8 av 10 eier sin egen bolig. Dette er unikt for Norge og kalles «den norske boligmodellen». Det å kunne eie sitt eget hjem er sentralt i den norske velferdsmodellen, og Huseierne ønsker å sikre at flest mulig husholdninger har mulighet til å eie sin egen bolig.

Dette er et viktig bakteppe som bør reflekteres i en stortingsmelding om klimatilpasninger.

Norske boliger får et stort behov for å tilpasses klimaendringene, både direkte som følger av våtere og villere vær, og indirekte som blant annet følger av økt krav til energieffektivitet.

Huseierne mener derfor det er behov for at boliger og boligeiere blir omtalt med egne kapitler i den nye stortingsmeldingen.

Befolkningen blir eldre og vil bo mer sentralisert

Parallelt med klimautfordringene kommer to store trekk til å prege den norske befolkningen i årene fremover: Den blir eldre, og den kommer til å bo mer sentralt, slik SSBs befolkningsframskrivninger viser.

Dette vil gi økt press med økt befolkning i sentrale kommuner. Mange av disse kommunene er de samme som vil slite mest med klimautfordringene.

Disse befolkningsutfordringene er det behov for at en stortingsmelding omtaler.

Forbrukerne skal bære kostnaden – vi trenger effektivitet og enklere regler

Alle klimatiltak må finansieres. Til syvende og sist er det forbrukerne som skal finansiere tiltakene. Samtidig vet vi at bokostnadene øker kraftig de neste årene – og vil vedvare å være høye i tiårene fremover grunnet økte kostnader til renter, energi, vann- og avløp, renovasjon, forsikring og vedlikehold. Dette viser blant annet Huseiernes egen Bokostnadsindeks¹.

Huseierne har derfor en forventning om at det parallelt med krav til tilpasninger også stilles krav til effektivitet og at tiltakene gjøres til lavest mulig kostnad for innbyggerne.

Et eksempel her er nitrogenrensingen av Oslofjorden. Her vil innbyggerne i kommunene rundt Oslofjorden måtte bære milliardkostnadene for renseanleggene. Samtidig stilles det ingen krav om å lage rensingen mest mulig effektivt. Noe som vil kunne øke kostnaden for forbrukerne.

Et annet eksempel er at ulike klimatilpasninger ofte krever ombygging av boliger. Dette gjelder for eksempel forsterking av tak, bygging av overvannstiltak, etterisolering og montering av solcelleanlegg. I dag er flere av disse tiltakene underlagt vanlige søknadsregler for byggesak, noe som øker kostnaden for boligeierne. Reglene kan også variere litt fra kommune til kommune.

Huseierne mener at det i stortingsmeldingen er behov for at man ser på lovbestemmelser blant annet i plan- og bygningsreglene. Det er viktig at boligeiernes tiltak kan gjøres med et minimum av regulering og kostnad til søknader.

Det må også være enkelt å kunne søke – og få – dispensasjoner når det gjøres klimatiltak. For eksempel vil etterisolering av bygg og andre klimatiltak noen ganger gjøre at man går ut over utnyttelsesgraden for boligen. Da må det være standardiserte unntak for å kunne gjøre dette så effektivt og billig som mulig.

Behov for koordinering og samordning av ulike initiativ

Samtidig med at det lages en stortingsmelding om klimatilpasninger, er det også under utarbeidelse en egen boligmelding. Videre er det et stort arbeid med energieffektivisering av boliger som foregår, blant annet basert på EUs Green Deal-initiativ. Et annet initiativ som også får betydning for klimatilpasninger, er arbeidet med oppfølging av Byggkvalitetsutvalget og regler for bedre og tryggere boliger.

Alt dette vil berøre norske boligeiere, kommuner og næringsliv. Derfor er det et stort behov for koordinering av disse ulike initiativene.

Særlig om overvann og overvannsproblematikk

Overvannsproblematikk er en klimautfordring som treffer og vil treffe norske boligeiere hardt de neste årene. Det har allerede vært et stort arbeid knyttet til dette, blant annet gjennom NOU 2015:16 – Overvann i byer og tettsteder og gjennom etterfølgende endringer i plan- og bygningsloven.

¹ <https://www.huseierne.no/bokostnad>

Huseierne mener at det likevel er behov for at overvannsproblematikk behandles godt i en stortingsmelding om klimatilpasninger. Vi har flere ganger – og senest i høringsuttalelse til endringer i Prop 125² gitt våre kommentarer knyttet til problemene. Men på vegne av norske boligeiere ser vi noen særlige utfordringer: Ansvar for kostnader som boligeiere påføres må være begrenset. Overvann er et samfunnskapt problem, og må først og fremst håndteres av samfunnet. Videre må man ikke innføres for harde ekspropriasjonshjemler, og det kan ikke legges plikter på boligeiere som blir så kostnadskrevede at boligeiere ikke har råd.

Særlig om skred og ras

Skred og ras er en stadig større utfordring for norske boligeiere, noe skredet i Gjerdrum viste. Boligeiere må kunne være trygge i boligene sine. Derfor må det bli strengere krav til kartlegging av - og kontroll med - risikoutsatte boligområder.

Gjerdrumutvalgets konklusjoner slår også fast at det må tas mer hensyn til overvannsproblematikk og erosjonsrisiko, og ønsker derfor at det bør etableres systematisk overvåking av elver og strandsoner for å unngå at erosjon bidrar til å utløse skred.

Huseierne mener det er behov for å raskt følge opp hovedmomentene i Gjerdrumutvalgets rapport, særlig knyttet til kartlegging, avklaring av ansvarsområder, kompetansekrav og opprydding/harmonisering av regelverk. Vi viser ellers til vår høringsuttalelse om NOU 2022:3 På trygg grunn³.

Det haster å komme igang

Riksrevisjonen omtalt i sin rapport våren 2022 (Dokument 3:6⁴) utfordringene med hvordan klimatilpasninger i dag er behandlet. De pekte særlig på:

- Antallet bygninger innenfor kartlagte fareområder vil øke som følge av klimaendringene.
- Myndighetene mangler nødvendig oversikt over fare for naturhendelser i et framtidig klima.
- Sikring av eksisterende bebyggelse for framtidige klimaendringer blir ikke godt nok ivaretatt.

Vi i Huseierne er, som flere av de andre som har gitt innspill, bekymret for manglende hastighet i gjennomføringen. Dette kan igjen gå ut over sikkerheten for norske boligeiere.

Huseierne har derfor en klar forventning om at det parallelt med arbeidet med en stortingsmelding også landes enkle tiltak for å få fortgang i dette.

Dette gjelder blant annet:

- Kartlegging
- Koordinering av kunnskap

² <https://www.huseierne.no/globalassets/horinger/2022/huseierne---horing---lprop-125---overvann.pdf>

³ https://www.huseierne.no/globalassets/horinger/2022/huseierne---horing-nou-2022-3---pa-trygg-grunn_sendt.pdf

⁴ <https://www.riksrevisjonen.no/rapporter-mappe/no-2021-2022/undersokelse-av-myndighetenes-arbeid-med-klimatilpasning-av-bebyggelse-og-infrastruktur/>

- Samordning mellom ulike departementer og organer

Huseierne bidrar gjerne med mer informasjon og innspill, og regner med å bli involvert i videre arbeid med stortingsmeldingen gjennom innspillsmøter, konsultasjonspunkter mv.

Vennlig hilsen

Morten Andreas Meyer, generalsekretær (sign)

Carsten Henrik Pihl, forbruker- og kommunikasjonssjef (sign)